

Innst. S. nr. 17

(2002-2003)

Innstilling til Stortinget frå kommunalkomiteen

St.meld. nr. 37 (2001-2002)

Innstilling frå kommunalkomiteen om ILOs 89. internasjonale arbeidskonferanse i Genève, 5. - 21. juni 2001

Til Stortinget

1. SAMANDRAG

1.1 Arbeidskonferansen, juni 2001

Innledning

Arbeids- og administrasjonsdepartementet legger frem melding om ILOs 89. internasjonale arbeidskonferanse i Genève, 5. - 21. juni 2001 og om Norges stilling til konvensjon nr. 184 om sikkerhet og helse i jordbruket, som ble vedtatt der.

Meldingen inneholder også en omtale av Norges stilling til ILO-konvensjon nr. 175 om deltidsarbeid av 1994.

Dagsorden for konferansen, hvem som var med i den norske delegasjonen og fordelingen av delegasjonsmedlemmene på de enkelte komiteene, fremgår av rapporten fra den norske statlige delegasjonen (vedlegg 1 i meldingen). Rapporten gir en oversikt over behandlingen av sakene og de vedtak som ble gjort.

Ny konvensjon og rekommandasjon om sikkerhet og helse i jordbruket

Konferansen vedtok en konvensjon og en rekommandasjon om sikkerhet og helse i jordbruket.

Fremme av kooperativer

Konferansen hadde en førstegangs behandling av et utkast til rekommandasjon om dette emnet.

Sosial sikkerhet

Konferansen holdt en generell diskusjon om dette emnet.

Debatten om Den globale rapport

I 1998 vedtok ILO en prinsipperklæring om grunnleggende rettigheter i arbeidslivet. Et viktig ledd i oppfølgingen av erklæringen er utarbeidingen av en årlig global rapport om grunnleggende prinsipper og rettigheter. Det er andre gangen ILO utarbeider en slik årlig rapport. Rapporten "Stopping Forced Labour" omhandler bl.a. tiltak for avskaffelse av tvangsarbeid.

Menneskerettigheter

Følgende seks stater ble ført opp under en særskilt paragraf for grove brudd på grunnleggende konvensjoner: Hviterussland, Colombia, Etiopia, Venezuela, Myanmar og Sudan.

Besøk av statsoverhoder

Presidenten i Tanzania, Benjamin Mkapa, var i år særskilt invitert til konferansen. Han holdt et innlegg i forbindelse med et særskilt høynivåmøte om tidsbundne programmer for avskaffelse av de verste former for barnarbeid i enkelte land.

1.2 Fremleggelse for Stortinget av vedtak gjort på Arbeidskonferansen i juni 2001

Konvensjon nr. 184 om sikkerhet og helse i jordbruket

Til spørsmålet om norsk ratifikasjon av konvensjonen er det i meldingen gjengitt uttalelser fra: Direktoratet for arbeidstilsynet, Landbruksdepartementet, Landsorganisasjonen i Norge, Næringslivets Hovedorganisasjon, Landbrukets Arbeidsgiverforening og Norges Bondelag.

Dessuten har spørsmålet vært drøftet i Den norske ILO-komiteen.

Komiteen tilrådte at Norge ratifiserer konvensjonen under forutsetning at det - iht. artikkel 3 i konvensjonen - blir gjort et unntak for avløserere.

Arbeids- og administrasjonsdepartementet gjør oppmerksom på at artikkel 6 nr. 2 i konvensjonen sier at nasjonale lover skal sørge for at når en eller flere arbeidsgivere og en eller flere enmannsvirksomheter utøver aktiviteter på samme arbeidsplass i jordbruket, så skal de samarbeide for å etterleve kravene til sikkerhet og helse. Det vil være nødvendig å gjøre en endring i en forskrift til arbeidsmiljøloven for å etterleve kravet i konvensjonen.

Konvensjonen omtaler ikke avløserordninger. Det kan derfor være noe tvil om konvensjonen er ment å dekke avløserens situasjon. Dersom en antar at konvensjonen er ment å dekke avløsere, er det flere av konvensjonens krav som ikke er oppfylt i dagens norske regelverk. Det skyldes at arbeidsmiljøloven ikke gjelder på gårdsbruk som ikke nytter annen leid hjelp enn avløserhjelp i en eller annen form.

Med hjemmel i artikkel 3 i konvensjonen kan det gjøres unntak for denne gruppen arbeidstakere for Norges vedkommende. Artikkel 3 nr. 1.b krever imidlertid at dersom det blir gjort et slikt unntak, skal det settes opp en plan slik at alle foretak og alle kategorier arbeidstakere gradvis blir dekket. De fleste av disse tiltakene vil kunne bli oppfylt gjennom en endring i den samme forskrift som er nødvendig for å oppfylle artikkel 6 nr. 2 i konvensjonen.

Konklusjon

Arbeids- og administrasjonsdepartementet vil arbeide videre med å vurdere om Norge bør ratifisere konvensjonen og eventuelt gjennomføre de nødvendige tiltak, herunder de forskriftsendringer som er nevnt ovenfor.

Departementet legger til grunn at spørsmålet om norsk ratifikasjon av denne konvensjonen ikke er av en slik viktighet at det er nødvendig å innhente Stortingets samtykke til å ratifisere den. Det vises til at en ratifikasjon av konvensjonen ikke vil kreve lovendringer.

1.3 Norsk ratifikasjon av ILO-konvensjon nr. 175 om deltidsarbeid av 1994, som ble vedtatt på Arbeidskonferansen i 1994

Bakgrunn

Denne konvensjonen ble vedtatt på arbeidskonferansen i Genève i 1994 og lagt frem for Stortinget i St.meld. nr. 36 (1994-1995) om den 81. internasjonale arbeidskonferanse i Genève, 1994.

Som det fremgikk på sidene 6 og 7 i meldingen, måtte det vurderes nærmere om det var behov for lovendringer for å kunne oppfylle konvensjonsforpliktelsene. Dette gjaldt særlig forskrifter til aksjeloven. Departementet fant det naturlig at saken ble lagt frem for Stortinget på nytt etter at disse spørsmålene er blitt avklart.

Kort om innholdet i konvensjonen

Konvensjonen inneholder bestemmelser om hvilke rettigheter deltidsansatte skal ha i forhold til de heltidsansatte. Hovedprinsippene er at de deltidsansatte skal

ha tilsvarende rettigheter som heltidsansatte på en del grunnleggende områder som for eksempel retten til å organisere seg, forhandle kollektivt og opptre som arbeidstakernes representant. Videre skal de deltidsansatte ikke motta lavere grunnlønn (pro-rata) enn heltidsansatte bare på grunn av at de arbeider deltid, de skal ha de samme rettigheter når det gjelder sosiale rettigheter, vern i forbindelse med fødsel/adopsjon, oppsigelsesvern, betalt ferie, sykefravær mv.

Status i dag

Konvensjonen var i overensstemmelse med norsk regelverk, med unntak av reglene om arbeidstakers rett til representasjon i styrende organer etter selskapslovgivningen. Disse forskriftene til selskapslovgivningen om representasjon ble endret 6. juli 2001. De nye reglene er fullt ut i samsvar med ILO-konvensjonen. Departementet kan derfor ikke se at det lenger foreligger noen ratifikasjonshindringer.

Den norske ILO-komiteens tilråding

Den norske ILO-komiteen behandlet denne saken på sitt møte 18. desember 2001.

Komiteen tilrår derfor at Norge ratifiserer konvensjonen.

Arbeids- og administrasjonsdepartementet slutter seg til tilrådingen fra ILO-komiteen om at Norge ratifiserer ILO-konvensjon nr. 175 om deltidsarbeid fra 1994.

Det er blitt lagt til grunn at spørsmålet om norsk ratifikasjon av denne konvensjonen ikke er av slik viktighet at det er nødvendig å innhente Stortingets samtykke til å ratifisere den, ettersom det norske regelverket allerede er i samsvar med konvensjonen.

2. MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sigvald Oppebøen Hansen, Reidar Sandal, Karl Eirik Schjøtt-Pedersen og Signe Øye, frå Høgre, Peter Gitmark, Gunn Marit Helgesen og Hans Kristian Hogsnes, frå Framstegspartiet, Torbjørn Andersen og Per Sandberg, frå Sosialistisk Venstreparti, Helge Bjørnsen og Heikki Holmås, frå Kristeleg Folkeparti, Anita Apelthun Sæle og Ivar Østberg, og frå Senterpartiet, leiaren Magnhild Mel-tveit Kleppa, viser til arbeidet med ILO-konvensjon nr. 184 om sikkerhet og helse i landbruket, der Den norske ILO-komiteen tilrår ratifisering under føresetnad om at det i artikkel 3 i konvensjonen blir gjort unntak for avløysarar. Komiteen viser vidare til at dei fleste høyringsinstansane har tilrådd ratifisering, men at det òg er påvist klar usemje mellom intensjonane i konvensjonen og norsk praksis. Det er til dømes frå Norges Bondelag i høyringsuttalelsen av 19. september 2002 reist spørsmål om tilslutnaden til konvensjonen vil innebære krav om obligatorisk

bedriftshelseteneste i landbruket. Det framgår av Arbeids- og administrasjonsdepartementet si vurdering at det vil vere behov for endringar i føresegna til arbeidsmiljølova for å etterleve krava i konvensjonen.

Komiteen er positiv til ratifisering av konvensjonen. Komiteen merkar seg at departementet no arbeider med avklaring av ulike spørsmål. Komiteen føreset at eit slikt arbeid skjer i nær dialog med lanbruksnæringa. Komiteen meiner at dersom ei slik avklaring fører til at ei ratifisering av konvensjonen vil innebere auka kostnader for næringa, bør saka tilbake til Stortinget før ei eventuell ratifisering.

Komiteen viser til at konvensjon nr. 175 om deltidarbeid av 1994 vart lagt fram for Stortinget i St.meld. nr. 36 (1994-1995). Av meldinga gjekk det fram at ein måtte vurdere nærare eit eventuelt behov for lovendringar for å kunne oppfylle konvensjonen. Dette galdt særleg føresegnene til aksjelova. Dei føresegnene

som omhandlar arbeidstakarane sin rett til representasjon i styrande organ er no endra og såleis fullt ut i samsvar med ILO-konvensjonen.

Komiteen viser til at både departementet og Den norske ILO-komiteen såleis no tilrår ratifisering, og sluttar seg til ei slik vurdering.

3. TILRÅDING FRÅ KOMITEEN

Komiteen har elles ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjere slikt

vedtak:

St.meld. nr. 37 (2001-2002) - ILOs 89. internasjonale arbeidskonferanse i Genève, 5. - 21. juni 2001 - vert å leggje ved protokollen.

Oslo, i kommunalkomiteen, den 5. november 2002

Magnhild Meltveit Kleppa
ordførar og leiar

Hans Kristian Hogsnes
sekretær